

Vysokoškolská kvalifikační práce – magistři (diplomová práce)
posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta, vč. titulů: Bc. Dominik Forman
Název práce: Na hranu Reálna!
Slovní hodnocení:

Vážená komise,

na začátku bych chtěl podotknout, že jako Dominikův spolupracovník sdílím podobné hodnoty uměleckého snažení, proto svoji roli oponenta chápu spíše jako úlohu diskutéra v tématu, které společně řešíme již delší dobu. Dovolte mi tedy pohlédnout na tvorbu Dominika Formana z trochu jiné perspektivy a nastínit některá úskalí, která práce může obsahovat.

Na první pohled má diplomová práce Dominika pro absolventa ateliéru malby poměrně klasickou, až tradicionalistickou podobu. Autor vystavuje výběr z vlastní malířské tvorby z poslední doby. Jednotlivé obrazy taktéž nepřekvapují technickým provedením, ani nešokují zvolenými tématy. Jedná se vesměs o žánrovou malbu s výjimkou několika pláten s ilustrativnějšími náměty. Jednotlivé malby působí velmi lakonicky, soubor je ucelený. Něco ale přece jenom není v pořádku. Umělec prezentuje „pouze“ malbu. Není tu nic navíc, nic, na co je divák zvyklý u výstav současného umění. Žádný zastřešující a vysvětlující koncept, žádná polemika s médiem po formální a obsahové stránce. Divákovi se může oprávněně dostavit pocit, že „to už přece někde viděl“. Není to však nedostatek, nýbrž autorova vědomá snaha. Forman pracuje s tím, co se obecně pokládá za základní chybu – s absencí originality.

Oproti nekonfliktnosti malířského souboru má teoretická část diplomové práce manifestační podobu. Dominik deklaruje krizi uměleckého systému, který začleňuje do celospolečenského kontextu, čímž trefně poukazuje na přímou souvislost mezi problémy pozdně kapitalistické společnosti a současného uměleckého provozu.

Hlavním bodem manifestu je programové odmítnutí modelu projektové umělecké činnosti jakožto pomíjivého a nedůsledného způsobu praxe, který nutí umělce donekonečna generovat další a další projekty přes absenci dlouhodobého smysluplného cíle. Dominik vidí problém ve všudypřítomné ironii a nemožnosti vážného uměleckého směřování, který označuje za stále postmoderní. Kritika také dopadá na větší část angažovaného umění, kterou oprávněně usvědčuje z nefunkčnosti a parazitismu ve prospěch umělcova ega.

Dominikovu únavu chápu především jako deziluzi a zklamání z realit uměleckého provozu. Troufám si tvrdit, že tento pocit je symptomatický pro širší vrstvu současných mladých umělců a dal by se vystopovat i na mezinárodní úrovni. Osobně pokládám podobný typ reflexe za nezbytný a samozřejmý (bohužel ale stále výjimečný) pro člověka důsledně uvažujícího o souvislostech, ve kterých žije a pracuje.

Přesto bych rád poukázal na některé otázky, které zůstávají opomíjené nebo nevyřešené v rámci dané práce.

1. Diplomová práce vznikla na půdě vysoké umělecké školy, nedílné součásti uměleckého provozu. Instituce přímo vyžaduje po studentech takový způsob uvažování, který jim dovoluje pracovat semestrálně na jednotlivých projektech, jež jsou následně hodnoceny jako ukončené tvůrčí úseky. Na diplomovou práci se aplikuje stejná metoda hodnocení. Mělo by se tedy jednat o ukončené dílo/projekt. Oproti tomu Dominik prezentuje cosi neuzavřeného, co z „anti-projektové“ povahy nemůže mít konec, a tento rys akcentuje v teoretické části práce. Z mého pohledu tu vzniká jistá kontradikce s autorovou proklamací, kdy je komisi předkládán k hodnocení spíše manifest nežli samotný soubor maleb. Komise je tudíž nucena hodnotit další postmoderní „projekt o odmítnutí projektu“.

2. Autor věnuje málo pozornosti tomu, co a jak malovat. Nemám v úmyslu tvrdit, že náměty jsou voleny nesprávně. Je ale potřeba jasněji artikulovat žánrovost motivů a více nebo méně patrnou přítomnost politických námětů. Technická stránka věcí a malířský rukopis odkazují spíše k naivistickým tendencím, proto v zátiší není cítit čekaná snaha o studii a neumělý portrét revolucionáře působí spíš komicky, až děsivě. Společně s citací avantgardní ilustrace to vše může opět nešťastně připomínat klasickou postmoderní ironii.

3. Opomíjí se zde masivní vrstva umělců (převážně malířů a sochařů) pracujících skutečně ne-projektově. Mám na mysli umělce jak starší generace, tak i absolventy několika stále fungujících malířských a sochařských ateliérů. Většina z nich není začleněna do užšího kruhu „současných“ umělců, ale i samotní ortodoxní malíři a sochaři se aktivně vymezují vůči současnému, dle jejich názoru ke klasickým médiím nepřívětivému provozu. Podle mého názoru je tato „diskriminace“ do značné míry skutečně oprávněná a zdůvodněná nedostačující kvalitou prací výše zmíněných autorů. Je však nezbytné se jasně vymezit vůči podobnému urputnému lpění na konkrétním médiu.

Dominik vyzdvihuje malbu jakožto tradičně umělecký zachytý bod, který staví do opozice vůči bezbřehosti a amorfnosti současného umění, v němž neexistuje žádná společná platforma, žádné obecně platné startovací východisko. Uměním může být cokoliv, kritéria nejsou definována ani formou, ani obsahem. Je proto pochopitelné, že současný autor je ztracen v nespočtu možností, které nutí umělce uvažovat spíše v kategoriích neustálého překračování pomyslných uměleckých hranic, místo aby podněcovaly k hledání smysluplného trvalého uměleckého směřování. Proto by se Dominikova snaha dala chápat i jako akt vzdání se ambicí být tvůrcem aktuálním ve prospěch návratu k určité esenci umělecké práce, která se z podstaty nemůže stát tendencí, natož trendem. Je to obdivuhodný velký cíl a Dominik si je jistě vědom veškeré složitosti zvolené cesty.

Závěrečné hodnocení:

Pokládám autorem nastolený směr za správný a vystavené práce přes veškeré výtky hodnotím jako velmi zdařilé. Navrhuji *výborné* hodnocení.

Návrh klasifikace: A**Posudek vypracoval:** MgA. Alexey Klyuykov

Datum: V Praze dne 10. 5. 2015

Podpis: